

PFAS in brandblusmiddelen – Update December 2024

Nederland, Duitsland, Denemarken, Noorwegen en Zweden werkten al jaren samen aan een voorstel voor een verbod op PFAS. In Januari 2023 hebben zij hun voorstel ingediend bij het Europees Agentschap voor Chemische Stoffen (ECHA). ECHA is een agentschap van de EU en voert de Europese wetgeving op het gebied van chemische stoffen uit.

In februari 2023 heeft ECHA het voorstel gepubliceerd om PFAS te verbieden of te beperken op Europees niveau, waarna het een beoordelingsproces is ingegaan.

In Nederland staan sinds november 2024 alle PFAS op de lijst met Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS).

Wat houdt het ECHA voorstel in?

Het voorstel bevat twee opties om PFAS te beperken: een totaalverbod zonder uitzonderingen, of een optie met uitzonderingen en overgangperiode voor bepaalde toepassingen van PFAS.

Het eerste voorstel betreft een volledig verbod op alle PFAS in alle sectoren. Het verbod zal 18 maanden, nadat het voorstel door de EU lidstaten is goedgekeurd, ingaan.

Het tweede voorstel is een verbod op PFAS met tijdelijke uitzonderingen, afhankelijk van de toepassing van PFAS. Dat houdt in dat sommige toepassingen een uitzondering krijgen voor een periode van 5 of maximaal 12 jaar in geval er nog geen goed alternatief voor deze toepassing van PFAS beschikbaar is. Het gaat bijvoorbeeld over het gebruik in medische hulpmiddelen zoals pacemakers. Voor hele bijzondere gevallen kan er een uitzondering gemaakt worden voor een periode langer dan 12 jaar.

De indieners van het voorstel spreken een voorkeur uit voor de tweede optie, om te voorkomen dat er niet op tijd geschikte vervangers beschikbaar zijn voor sommige toepassingen van PFAS. Nederland, Duitsland, Denemarken, Noorwegen en Zweden zijn voorstanders van de eerste optie, gezien het steeds urgenter wordende gevaar van PFAS.

Tijdsplan voor brandblustoepassingen in Nederland

Omdat sinds november 2024 alle PFAS in Nederland op de lijst met Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS) staan, betekent dit, dat voor PFAS in Nederland per direct een minimalisatieplicht geldt: alle bedrijven moeten voorkomen dat ze PFAS uitstoten naar lucht en water. Mocht dat niet mogelijk zijn, dan moet de emissie zoveel mogelijk verminderd worden. Dit geldt dus ook voor alle brandveiligheidsbedrijven in Nederland.

Naar verwachting zal het eerste of tweede voorstel van ECHA medio 2025 worden goedgekeurd door de lidstaten. In heel Europa komt er 6 maanden na goedkeuring een verbod op levering van PFAS-houdend blusschuim voor alle draagbare, verrijdbare blustoestellen en vullingen. Hervullen van PFAS houdende blustoestellen is dan niet meer mogelijk en nieuwe PFAS houdende blustoestellen zijn dan niet meer verkrijgbaar.

Uiterlijk 5 jaar na goedkeuring wordt het PFAS verbod uitgebreid naar een verbod op gebruik én bezit:

- In geval het eerste voorstel in 2025 wordt goedgekeurd, dan gaat dit totaal verbod veel eerder in: uiterlijk in 2027.
- In geval het tweede voorstel van ECHA in 2025 wordt goedgekeurd, dan gaat dit verbod uiterlijk 2031 in

Ieder EU-land is verplicht om monitoringprogramma's opzetten om naleving te controleren.

Ons advies

Draag jullie steentje bij aan een beter milieu door nu preventieve maatregelen te nemen.

Start **nu** met vervanging van PFAS-houdende blusmiddelen. Zorg dat bestaande PFAS in de huidige blusmiddelen op verantwoorde wijze worden vervangen, afgevoerd, opgeslagen en ontmanteld. Voor brandblustoepassingen zijn er inmiddels prima werkende PFAS vrije alternatieven beschikbaar.

Let hierbij op het volgende:

- De hoogtes van de brandklassen liggen lager dan in geval van PFAS houdende blusmiddelen, maar voldoende hoog voor effectief en veilig gebruik in draagbare blussers.
- PFAS worden "Forever Chemicals" genoemd (Eeuwige Chemicaliën); ze breken niet af en het is lastig om ze te vernietigen in de afvalverbranding. Afvoerkosten zullen naar verwachting explosief toenemen naarmate het gebruiks- en bezitsdeadline nadert. Om een beeld te schetsen van de vervuilende omvang; momenteel wordt er ongeveer 18.000 ton PFAS-houdend blusschuim per jaar geleverd aan scheepvaart, defensie, brandweerkorpsen, vaste en mobiele schuimsystemen en blustoestellen. Voor draagbare blustoestellen gaat om een vervanging van 40 miljoen PFAS houdende eenheden in Europa.
- In het tweede voorstel hanteert ECHA een maximale waarde van 100 PPB (Parts Per Billion). Dit betekent, dat er nog steeds PFAS in blusmiddelen mag zitten en dat deze nog steeds milieuvervuilend en schadelijk zijn voor de gezondheid. Het Milieukeurmerk hanteert een limiet van 1 PPM (Parts Per Million); 10 x hoger dan de ECHA norm. Dit keurmerk geeft dus een compleet verkeerd beeld van wat milieuvriendelijk is.
- Echt PFAS vrij en echt milieuvriendelijk is een limiet van 1 PPB; dus 100 x lager dan de ECHA norm. Deze limiet is wat er met de meest moderne meetapparatuur kan worden vastgesteld en zal worden toegepast bij het eerste voorstel. Deze limiet hanteren wij bij onze Hydrogel en ASAPs blussers.

- Veel producenten van blusmiddelen hanteren de term “PFAS-vrij” terwijl er nog steeds PFAS in zit (meer dan 1 PPB). Check daarom of de leverancier het PFAS-gehalte van het blusmiddel heeft laten testen door een onafhankelijk instituut met een voorgeschreven testmethode. De door ECHA gehanteerde meetmethode voor PFAS in blusmiddelen is Thermodesorption/Pyrolysis-GC-MS. Hydrogel/ASAPS voldoet aan de norm van 1 PPB, gemeten volgens deze ECHA methode. Zeker wanneer het eerste voorstel zal worden goedgekeurd is deze limiet van groot belang.

PFAS en gezondheid (info GGD)

In het nieuws hoor je vaak over bepaalde gebieden in Nederland waar PFAS een probleem is. Bijvoorbeeld de omgeving van Chemours in Dordrecht en de Westerschelde.

Maar PFAS zijn niet alleen in die gebieden een probleem. Overal in Nederland zitten PFAS in de bodem, in het (grond)water, in planten en in dieren. Via ons eten en drinken komen deze stoffen ook in ons lichaam terecht.

Wat weten we over PFAS en gezondheid?

PFAS is schadelijk voor mensen. De stoffen kunnen zorgen voor veranderingen in je lichaam. Als je lange tijd PFAS binnenkrijgt, is de kans groter dat veranderingen in je lichaam tot merkbare gezondheidseffecten leiden. Of je er ook echt iets van gaat merken, hangt af van hoeveel je in de loop van de tijd binnenkrijgt. Van de effecten die we hieronder noemen, verwachten we de effecten op het immuunsysteem als eerste. Zo weten we dat PFAS:

- slecht kunnen zijn voor je immuunsysteem;
- slecht kunnen zijn voor je lever en je schildklier;
- kunnen zorgen voor een hoger cholesterol;
- een hoge bloeddruk en problemen tijdens de zwangerschap kunnen veroorzaken;
- schadelijk kunnen zijn voor de voortplanting en voor de ontwikkeling van ongeboren kinderen (iets lager geboortegewicht);
- mogelijk kanker veroorzaken. Onderzoek naar jarenlange, hoge blootstelling aan PFOA (een bepaald type PFAS) laat een verband zien met nierkanker, zaadbalkanker en mogelijk schildklierkanker.

Er bestaan zeer veel verschillende soorten PFAS. Over de meeste PFAS types weten we nog heel weinig. PFAS verschillen in hun eigenschappen, de ene is schadelijker dan de andere, maar schadelijk zijn ze allemaal.

PFAS in voeding en drinkwater

De meeste PFAS krijg je binnen via je eten en drinkwater. Uit onderzoek van het RIVM blijkt dat we alleen al via ons eten en drinkwater méér PFAS binnenkrijgen dan veilig is volgens de gezondheidkundige grenswaarde. Die waarde geeft aan welke blootstelling geen verandering in het lichaam geeft en dus nog veilig is.

Als je lange tijd meer binnenkrijgt dan die grenswaarde, dan neemt de kans op gezondheidseffecten toe. Dat de kans op effecten toeneemt, wil niet zeggen dat je daar ook echt iets van gaat merken. Dat hangt ook af van veel andere zaken, zoals erfelijke aanleg,

leefstijl en of je andere ziekten hebt Het RIVM adviseert de overheid ervoor te zorgen dat mensen minder PFAS binnenkrijgen.

Je kunt daarnaast ook PFAS binnenkrijgen:

- Als je (regelmatig) groenten eet van met PFAS vervuilde bodem.
- Als je (regelmatig) eieren met te veel PFAS eet. Vooral eieren van eigen kippen bevatten soms te veel PFAS.
- Als je zwemt in zwembad met PFAS. Vooral als je zwembad inslikt.
- Als je grond inslikt waar PFAS in zitten. Jonge kinderen kunnen bijvoorbeeld grond binnenkrijgen als ze tijdens het spelen hun vieze handen in hun mond steken.
- Als je stofdeeltjes met PFAS inademt. Bij het gebruiken van producten met PFAS kunnen stofdeeltjes vrijkomen in de lucht.
- Als je smeermiddelen of impregneermiddelen met PFAS gebruikt. Je kunt dan stofdeeltjes inademen of via je handen binnenkrijgen.
- Als je (regelmatig) in aanraking komt met PFAS houdende blusmiddelen (brandweer, REOB). PFAS deeltjes kun je inademen of via je handen binnenkrijgen.

PFAS-vrije producten kopen

Je kunt als consument proberen om de hoeveelheid PFAS in het milieu en je eigen blootstelling te verminderen. Koop bij voorkeur PFAS-vrije producten. Zo verminderen we uiteindelijk met zijn allen de hoeveelheid van deze stoffen in ons milieu.